

60-års jubilæum tale:

Mit navn er Alexander Milne, jeg er autist og Cand.mag i Historie. Jeg vil fortælle lidt om foreningens oprettelse og hvordan man så på os autister på daværende tidspunkt. Det vil jeg gøre, først og fremmest, ved at citere den danske psykolog Wanda Pedersens journal fra 1963:

1. Oprettelse af en forældreforening i Danmark.

En forældrereds, der ikke var tilfreds med samfundets løsning af problemer vedrørende psykotiske børn, fandt i sommeren 1962 sammen for at drøfte situationen, nærmere betegnet: Det psykotiske barns situation. – Forældrene samledes et par gange til disse drøftelser, og det besluttedes at danne en forældreforening. Denne holdt stiftende generalforsamling den 14. september 1962 og antog navnet Psykotiske Børns Vel.

Initiativtagerne til foreningens oprettelse udgjorde 12 forældrepar. I dag, et år efter, tæller foreningen mere end 100 medlemmer og heraf forældre med ialt 61 psykotiske børn.

[...]

Som det alvorligste symptom i den barnlige psykose omtales autismen, der er en slags afkobling fra omverdenen. Nogle psykotiske børn oplever den følelsesmæssige kontakt som farlig og trækker sig derfor ind i sig selv, – de er dog i nogle tilfælde i stand til at etablere en intellektuel kontakt. Andre børn kan klynge sig til den voksne på en følelsestom måde (symbiotisk kontakt), der minder meget om spædbarnets moderlige kontaktform.

Det er 60 år siden i dag, at de forældre valgte at stifte den første selvstændige autiseforening i verden, og i mellemtiden er der sket mere end hvad jeg kan nå at fortælle på 10 minutter.

Som allerede nævnt var den første antagelse, at vi autister var omsorgssvigtede af mødre koldere end et køleskab. Det var derfor man mente, at vi var blevet psykotiske. Den kendte og førende danske overlæge inden for området, Birte Høeg Brask, skrev for eksempel om mødres ansvar i 1960:

Adskillelsen fra moderen er ikke forløbet normalt. Deres jeg kan ikke stå alene, men de har opgivet kontakten med den virkelige mor og trukket sig tilbage i autisme.

Men det var ikke kun beskyldninger om omsorgssvigt som forældrene var utilfredse med, for behandlingen af os autister var også mangelfuld i denne tid. Man forsøgte at helbrede autisme gennem freudiansk psykoterapi, som den fremtrædende psykolog Niels Ernst beskrev sin behandling af en autistisk pige i sin journal fra 1964:

Når et barn ved sengelægning pludselig kaster bukserne, blotter sig og lader vinde gå, vil man være tilbøjelig til at tænke på impuls gennembrud, mens en udspørgen af barnet viser, at vi snarere kunne oversætte hendes adfærd derhen, at der var tale om et overjegsdikteret kastrationsønske, som betød: Sørg for, at jeg ikke kan udleve mine maskuline impulser, hvorved jeg risikerer at slå min mor ihjel.

Samme psykolog skrev i 1975, at vi autister var ”mere eller mindre robotter” og at vi desværre aldrig ville blive mere ”end halve mennesker”.

Det er derfor ikke svært at forestille sig hvilken kamp forældrene i den nystiftede forening stod med i et samfund, der hverken havde løsninger eller forståelse. De mange kvinder som fik skylden for at være årsagen til deres børns autisme var ikke tilfredse, hverken for dem selv eller på vegne af os autister – derfor tog de kampen i egen hånd.

Men alene stod de ikke. For i flere årtier havde en særlig kvinde ved navn Sofie Madsen drevet et privat børnehjem i Himmelev, Roskilde. Størstedelen af foreningsstifterne havde deres børn hos Sofie Madsen, og hun havde en helt særlig evne til at forstå os autister, med al sandsynlighed fordi hun også selv var autist. Foreningens første store projekt blev at grundlægge nordens første specialskole for autister i 1964 i hendes navn: Sofieskolen i Bagsværd.

Sofie Madsen blev samlingspunktet for foreningens stiftelse, og med Sofieskolen kom der et nyt fokus på autisters særlige behov. Skolens første forstander, mor til en autistisk pige og livslangt medlem af foreningen, Else Hansen, var en særligt stærk forkæmper for autisters rettigheder og behandlingstilbud. Modsat så mange andre, havde hun en anden opfattelse af os autister, som hun skrev i 1969:

Vi skal ikke have ondt af dem. Det har de ikke bedt om, og det har de ikke brug for. Vi skal acceptere dem som vore medmennesker.

Foreningen var på mange måder en kvindeforening, for selv om de mange første formænd *var* mænd, var Else Hansen hele sit liv en isbryder og handlekraftig kvinde, som i høj grad prægede foreningens virke, og det samme var Sofie Madsen og de mange mødre til autistiske børn.

Det er takket være kvinder som dem, og de mange andre tusinde medlemmer og frivillige gennem foreningens historie, at vi står hvor vi gør i dag, for de tog den hårde kamp op for vores vel.

Jeg tror derfor heller ikke det er nogen tilfældighed, at både Landsforeningen Autisme, Autisme Ungdom og Autisme- og Aspergerforeningen for Voksne, i dag også er ledet af stærke kvinder, for det har vi tradition for.

For mig er det også skæbnens ironi, at alle jer pårørende og forældre som længe har repræsenteret vores sag og kæmpet på vores vegne – jeres historie fortælles nu i sidste ende af en autist. Det er heller ikke nogen hemmelighed, at der er sket mange ting i

autismens historie, som i nutidens lys ikke er særligt flatterende. Men jeg kan som autist og historiker, der har gennemgået forenings- og autismens historie fortælle, (på trods af de mange fejltagelser og misforståelser der har været) at jeg i langt højere grad er blevet rørt og imponeret over, hvor hårdt der er blevet kæmpet for os autister gennem de sidste 60 år, og hvor meget vi har ændret sammen. Hvis foreningen ikke var blevet stiftet på det grundlag af empati og kærlighed, som det var, havde vi ikke stået her sammen i dag.

Og for at illustrere dette, vil jeg gerne afslutningsvis dele et citat af Sofie Madsen fra 1980; for selvom hun var født i 1897, og på dette tidspunkt var en gammel kone, har hendes ord samme relevans nu, som de havde dengang – og jeg vil gerne gøre hende til et samlingspunkt igen i dag, som hun var, da foreningen blev stiftet:

Hvis et barn er udrustet med et overfølsomt sanseapparat, så oplever det alting skarpere og stærkere end andre, det har en anden lugte eller hørevirkelighed. Og det ”husker” de oplevelser, der er forbundet med en sanseoplevelse, en oplevelse, der kan virke som et chok.

Det normale, det er det menneske, der kan tilpasse sig det FOR TIDEN eksisterende. For 50 år siden var det noget andet end i dag, og igen om 50 år vil normen være helt anderledes. Normalitet, det er der, hvor følelserne er blandet med samme styrke, – det er også det mindst smertefulde. [...]

Vi må være varsomme i vor behandling af de, der er anderledes. For blandt dem er der nogen, der er fremtidens løsen. Det er aldeles givet. Der vil blandt dem være nogen, der bryder igennem og siger: ”Det her vil vi ikke finde os i!” Og de kan gå til grunde. Men bag dem vil der være nogen med drømme. [...]

Det jeg vil have er, at man får øjnene op for, at det ikke er forkert at være anderledes. Hvis vi overser det – mister vi noget.